

Nr 472.

Godkänd av första kammaren den 12 juli 1944.

Godkänd av andra kammaren den 12 juli 1944.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till civilförsvaret för budgetåret 1944/45.

(Andra särskilda utskottets utlåtande nr 6.)

Till KONUNGEN.

I proposition nr 1 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln (punkterna 211—225) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1944/45 beräkna vissa anslag till det civila luftskyddet.

I propositionen nr 270 har Kungl. Maj:t sedermera, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 12 maj 1944, föreslagit riksdagen att

I) godkänna av föredragande statsrådet Rubbestad förordad personalförteckning och avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen, den senare att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45,

II) bemyndiga Kungl. Maj:t att från och med budgetåret 1944/45
dels å personalförteckningen för överståthållarämbetet uppföra 1 civilförsvarsdirektör i lönegraden Eo 27,

dels å personalförteckningen för länsstyrelserna uppföra 24 civilförsvarsdirektörer i lönegraden Eo 27,

dels ock å personalförteckningen för försvarsstaben under rubrikerna Tjänstemän å ordinarie stat, Militär personal uppföra, utöver vad i propositionen 1944: 185 föreslagits, ytterligare 1 major, militärassistent, i lönegraden Oa 4,

III) medgiva

att den i avlöningsstaten för överståthållarämbetet upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, och den i avlöningsstaten för länsstyrelserna under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämd av Kungl. Maj:t, upptagna delposten till ersättning till försvarsassistenter må under budgetåret 1944/45 användas för avlönande av militärassistenter vid överståthållarämbetet respektive länsstyrelserna och av hemortsförsvarsassistenter,

att den i avlöningsstaten för överståthållarämbetet upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 10 000 kronor,

samt att den i avlöningsstaten för länsstyrelserna upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 223 000 kronor,

IV) för budgetåret 1944/45 anvisa
vissa anslag till civilförsvaret.

Därefter har riksdagen den 28 juni 1944 under hänvisning till utskottets utlåtande nr 2 beslutat att

1) under femte huvudtiteln för budgetåret 1944/45 till Civilförsvaret anvisa ett förslagsanslag av 11 800 000 kronor att av Kungl. Maj:t disponeras i enlighet med den specificerade uppdelning å anslagsrubriker riksdagen må komma att fastställa i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 270;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att av sistnämnda anslag bestrida dels kostnaderna för uppehållande av luftskyddsinspektionens och statens utrymningskommissions verksamhet enligt gällande stater intill dess ny organisation må varda genomförd, dels ock oundgängliga kostnader för det civila luftskyddet intill dess ovanberörda specificerade uppdelning å anslagsrubriker må varda av riksdagen fastställd.

I samband med Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag har riksdagen till behandling förehaft fyra i anledning av propositionen nr 270 inom riksdagen väckta motioner.

Med beteckningen »propositioner» avses i det följande, därest ej annat särskilt angivits, propositionen nr 270.

Civilförsvarets organisation.

Civilförsvarets centrala organisation.

I likhet med föredragande statsrådet anser riksdagen att rikets civilförsvär bör ställas under enhetlig ledning. Då efter krigets slut utformningen av civilförsvarets centrala topporgan torde böra prövas på nytt, har inom riksdagen gjort sig gällande viss tvekan, huruvida detta centralorgan borde såsom i propositionen föreslagits givas formen av ett centralt ämbetsverk. Centralorganets verksamhet i krig måste emellertid enligt riksdagens mening komma att bedrivas i liknande former, som gälla för rikets centrala militära försvarsledning. Även i fred torde betydande arbetsuppgifter komma att åvila detta organ. Styrelsen torde böra verka som en stab för civilförsvaret med avseende särskilt å allmän planläggning, utbildningens övervakande och det byggnadstekniska luftskyddet. Riksdagen har därför ansett sig böra ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag i detta avseende. Mot den föreslagna benämningen å ämbetsverket, civilförsvarsstyrelsen, har riksdagen intet att erinra.

Riksdagen är även av den meningen att chefen för styrelsen bör vara en generaldirektör. Tiden för dennes förordnande bör emellertid icke bestäm-

mas till mer än högst 3 år. Lönen bör utgå enligt lönegraden C 12 i civila avlöningsreglementet. Riksdagen biträder alltså icke ett i motionen I: 328 framfört yrkande, att generaldirektören placeras i lönegraden C 13.

Jämväl det föreslagna överförandet av de två luftskyddsinspektörerna i oförändrad löneställning till civilförsvarsstyrelsen finner sig riksdagen böra godtaga. Efter överförandet böra dess inspektörer enligt riksdagens mening tills vidare kunna såsom i propositionen föreslagits benämnas civilförsvarsinspektörer.

I motionen I: 339 har yrkats att den militärassistent, som avses skola knytas till civilförsvarsstyrelsen, bör vara överstelöjtnant eller major i lönegraden Oa 5 eller Oa 4 i stället för såsom i propositionen föreslagits major i lönegraden Oa 4. Riksdagen har inhämtat, att hinder icke möter att, om den i styrelsen placerade officeren i Oa 4 blir befordrad till beställning i Oa 5, fortsättningsvis låta honom förbli placerad i styrelsen. Riksdagen understryker att bevarande av några års kontinuitet på denna post är av betydande värde och förutsätter att Kungl. Maj:t i den utsträckning det befinnes lämpligt begagnar sig av angivna möjlighet. Syftet i sistnämnda motion torde därmed vara tillgodosett.

I propositionen har föreslagits att arvode skall utgå med 1 200 kronor till en fast anställd sakkunnig för statsfinansiella frågor hos civilförsvarsstyrelsen samt att arvode till enahanda belopp skall beräknas för ytterligare en fast anställd sakkunnig, varvid närmast åsyftas en expert på arbetsmarknadsfrågor. Inom riksdagen har uttalats en viss tveksamhet, huruvida sakkunskap bör på detta sätt tillföras ett centralt verk. I den mån expertis på ifrågasvarande områden är erforderlig, håller riksdagen före att det ur principiella synpunkter är riktigast att sådan sakkunskap inhämtas genom samråd med de statliga myndigheter, som förfoga över denna. Då emellertid under den nya organisationens genomförande och någon tid därefter ett jämförelsevis stadigvarande behov av sakkunskap inom nu ifrågasvarande ämnesområden kan antagas uppkomma, vill emellertid riksdagen för sin del ej motsätta sig att särskild expertis knytes till styrelsen på det sätt Kungl. Maj:t förutsatt. Frågan huruvida särskilt arvode till nu angivna experter skall utgå jämväl framdeles bör enligt riksdagens mening göras till föremål för prövning i samband med anslagsäskandena för budgetåret 1945/46.

Riksdagen förutsätter att Kungl. Maj:t i samband med anslagsäskandena till civilförsvarsstyrelsen för sistnämnda budgetår för riksdagen framlägger icke blott — såsom förutsattes i propositionen — en redogörelse för vidtagna organisatoriska åtgärder beträffande civilförsvarsstyrelsen utan även ett närmare utformat förslag till organisation av styrelsen.

Vad angår beräkningen av kostnaderna för civilförsvarsstyrelsen har riksdagen ej kunnat på grundval av propositionens i denna del gjorda uttalanden ingå på någon närmare granskning av denna beräkning. Riksdagen har emellertid inhämtat att den nu inom luftskyddsinspektionen anställda förrädspersonalen, för vilken avlöningskostnaden för närvarande uppgår till omkring 30 000 kronor för år, icke medtagits vid beräkningen av anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal i den föreslagna avlönings-

staten för civilförsvarsstyrelsen. I följd härav finner riksdagen en uppräknings erforderlig av denna anslagspost från 170 000 till 200 000 kronor och därmed även av civilförsvarsstyrelsens avlöningsanslag från 710 000 till 740 000 kronor.

Med hänsyn till att civilförsvarsstyrelsen ej lämpligen kan övertaga luftskyddsinspektionens och statens utrymningskommissions uppgifter förrän från och med den dag civilförsvarslagen träder i kraft, har riksdagen beslutat att för budgetåret 1944/45 skall under förenämnda förslagsanslag till civilförsvaret såsom delanslag upptagas dels ett avlöningsanslag och dels ett omkostnadsanslag till luftskyddsinspektionen respektive statens utrymningskommission för bestridande av avlöningskostnaderna och omkostnaderna för dessa myndigheters verksamhet intill dess civilförsvarsstyrelsen träder i funktion. Ett vart av anslagen bör uppföras med ett förslagsvis bestämt formellt belopp av 100 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts synes den maximala summan av styrelsens samtliga avlöningskostnader under budgetåret 1944/45 böra begränsas till en så stor del av det belopp å 740 000 kronor — varå avlöningsstaten slutar — som svarar mot den tid, varunder civilförsvarsstyrelsen är organiserad under budgetåret 1944/45, jämförd med hela budgetåret. Endast om förhållandena medföra att styrelsen belastas med arbetsuppgifter som nu ej kunna förutses bör den på angivna sätt bestämda kostnadsramen få överskridas.

Utöver vad nu sagts har vad föredragande statsrådet föreslagit och anført angående den centrala organisationen icke givit riksdagen anledning till någon erinran.

Civilförsvarets organisation i länen.

Lika med föredragande statsrådet anser riksdagen att en särskild försvarsavdelning under chefskap av en civilförsvarsdirektör bör inrättas inom landskansliet vid varje länsstyrelse samt inom överståthållarämbetets andra kansliavdelning. Civilförsvarsdirektören torde komma att få en mycket betydelsefull uppgift inom civilförsvaret. Det är därför av vikt att dessa befattningar kunna besättas med lämpliga personer. För att öka utsikten härtill har riksdagen beslutat att civilförsvarsdirektören skall placeras i lönegraden Eo 28 i civila icke-ordinariereglementet. Detta förslag föranleder viss uppräknings av de belopp, varmed Kungl. Maj:t hemställt att den i avlöningsstaten för länsstyrelserna och överståthållarämbetet uppförda anslagsposten till Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal finge överskridas.

Vad beträffar den militära sakkunskap, som står till länsstyrelsernas förfogande, har föredragande statsrådet förklarat sig finna systemet med delad ledning av det militära och det civila försvaret nödvändiggör, att denna sakkunskap förstärkes. Av kostnadsskäl och då en ökning av officerskadern ej borde äga rum utan tvingande skäl har emellertid statsrådet ansett sig icke böra biträda civilförsvarsutredningens förslag att aktiva officerare utses till militärassistenter i flertalet länsstyrelser utan förordnat att härtill för-

ordnas företrädesvis pensionerade officerare, vilka relativt nyligen lämnat aktiv militärtjänst. För att kunna förvärva väl kvalificerade militärassistenter har emellertid i Kungl. Maj:ts förslag förutsatts, att arvodet skall utgå efter förmånligare grunder än som gälla i fråga om arvodet till de nuvarande försvarsassistenterna.

Riksdagen kan för sin del icke biträda förslaget om att till militärassistenterna skola utses pensionerade officerare vid samtliga länsstyrelser. Den samordnande verksamhet i fråga om militärt och civilt försvar, som är avsedd att förmedlas genom den militäre representanten i länsstyrelsen, torde komma att avse, bland annat, flertalet av civilförsvarets tjänstegrenar, särskilt undanförsel- och förstöringstjänsten. Härvid är det av väsentlig betydelse att ifrågavarande militäre representant är väl insatt i modern militär stabstjänst och har kännedom om de problem, som där behandlas samt tillika äger initiativkraft och förmåga att upprätthålla en intim kontakt mellan det militära och civila försvaret och att snabbt sätta sig in i den civila förvaltningens uppgifter och arbetssätt. Det är enligt riksdagens mening icke antagligt, att militärassistenter med nyssnämnda kvalifikationer vid samtliga länsstyrelser kunna hämtas enbart ur de pensionsavgångna officerarnas led. Även om en pensionerad officer uppfyller angivna fordringar vid tidpunkten för avgången ur den aktiva tjänsten, så är det dock knappast troligt, att han på samma sätt underhåller sina militära kunskaper och följer den militära utvecklingen som en officer på stat, vilken strävar efter befordran. Till förmån för det av civilförvarsutredningen föreslagna systemet talar även att därigenom det högre militärbefälet så småningom kommer att inom sig inrymma ett antal officerare med kännedom om civilförsvaret och den civila förvaltningen, vilket ur det totala försvarets synpunkt torde vara av betydande värde.

På dessa och de skäl som i övrigt anförts av civilförvarsutredningen (s. 147—148 i utredningens betänkande) och i motionerna I: 328, I: 334, I: 339 samt II: 531 anser sig riksdagen icke kunna tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i denna del oförändrat.

Den kaderökning, som genomförandet av civilförvarsutredningens förslag förutsätter, framkallar emellertid tveksamhet. Riksdagen har därför sökt finna en lösning, som kan reducera denna ökning. Denna lösning innebär en kombination mellan de i Kungl. Maj:ts proposition anvisade och den av utredningen föreslagna linjen. Den innebär, att kaderökningen nu begränsas till 6 statofficerare, vilka böra placeras på de ur totalförsvarets synpunkt viktigaste länen, att för Gotlands och Blekinge län avses arvodestjänster enligt propositionen samt att Kungl. Maj:t bemyndigas att efter övervägande av den lämpliga placeringen för ytterligare 3 län inrätta liknande arvodestjänster.

I detta sammanhang vill riksdagen framhålla att Kungl. Maj:t genom särskilda beslut vid utgången av ett vart av de tre senast förflutna budgetåren förklarat att en av de å personalförteckningen för försvarsstaben uppförda militärassistenterna (därvid närmast torde ha åsyftats en militärassistent i lönegraden Oa 3) skall tjänstgöra i luftskyddsinspektionen. Hittills har emellertid icke någon militärassistent ställts till förfogande för sådan tjänstgö-

ring. Riksdagen förutsätter att i samband med tillsättande av militärassistentbefattningen i civilförsvarsstyrelsen den militärassistent i lönegrad Oa 3 som avsetts skola stå till luftskyddsinspektionens förfogande i stället placeras som militärassistent i en länsstyrelse utöver de 6 länsstyrelser som enligt vad förut angivits skola förse med statofficerare som militärassistenter.

Härmed skulle för omkring halva antalet län den nya ordningen genomföras under det första året, i likhet med vad utredningen förutsatt. I återstående län förutsattes däremot nu gällande system med försvarsassistenter skola bibehållas under ännu ett år.

Innan förslag om eventuellt erforderlig ytterligare kaderökning framlägges för nästa års riksdag bör enligt riksdagens mening av Kungl. Maj:t undersökas dels huruvida i gällande personalförteckning upptagna statofficerare kunna i någon utsträckning placeras i tjänstgöring å försvarsavdelning i länsstyrelse, dels ock huruvida för ytterligare något eller några län kunna utan eftersättande av civilförsvarets intressen avses pensionsavgångna officerare enligt propositionen. Riksdagen anser angeläget, att den nya organisationen är helt genomförd inom två år och att därvid bör tillses att civilförsvaret erhåller god effektivitet.

Riksdagen har sig bekant, hur trängd krigsmakten är i nuvarande beredskapsläge med hänsyn till tillgången på statofficerare. Det bör emellertid kunna förutses att läget blir gynnsammare, då lättnad kan beredas i nuvarande beredskap. Möjlighet erbjuder sig måhända framdeles att utbyta arvodister mot statofficerare, vilket skulle reducera kostnaderna och nu manar till en viss återhållsamhet i fråga om officerskaderns ökning.

En förutsättning för den av riksdagen beslutade anordningen, som utskottet vill understryka, är att, som civilförsvarsutredningen uttryckligen avsett, såsom militärassistenter — i de fall då statofficerare ifrågakomma — förordnas sådana officerare, vilka genomgått stabsutbildning och kunna förväntas bli befordrade, ävensom att vid anställande av arvodister enligt propositionens linje urvalet i regel göres bland de senast pensionsavgångna.

Då det nu icke kan bedömas vilka länsstyrelser som böra förse med aktiva officerare som militärassistenter, har riksdagen beslutat, att dessa militärassistenter skola uppföras på försvarsstabens stat. Övriga militärassistenter böra, såsom förutsatts i Kungl. Maj:ts förslag, avlönas av de till överståthållarämbetets och länsstyrelsernas förfogande stående anslag som anlitas för avlönande av försvarsassistenter.

I övrigt har riksdagen intet att erinra mot de uttalanden föredragande statsrådet gjort beträffande civilförsvarets organisation i länen.

Civilförsvarets organisation i civilförsvarsområdena.

Riksdagen anser i likhet med föredragande statsrådet att arvode bör utgå till sådana civilförvarshefer och ställföreträdare, som ej äro befattningshavare vid polis- eller brandväsendet.

Riksdagen har vidare funnit starka skäl tala för att även de befattningshavare vid polis- eller brandväsendet, som förordnats till civilförsvarschefer eller ställföreträdare, tillerkännas arvode. Dock ha betänkligheter häremot jämväl framförts, särskilt såvitt angår de statsavlönade befattningshavarna vid polisväsendet.

Det synes riksdagen icke nödvändigt att nu taga ställning till frågan om arvode under tid då civilförsvarsberedskap ej råder till sådana statsavlönade civilförsvarschefer eller ställföreträdare. Då det angelägnaste nu torde vara att förstärka civilförsvarsorganisationen under rådande beredskap, bemyndigar riksdagen Kungl. Maj:t att efter verkställd utredning av behovet, ur synpunkten av civilförsvarsuppgifternas tillfredsställande fullgörande, tillägga dessa civilförsvarschefer arvoden med högst samma belopp, som enligt vad nedan sägs skall utgå till civilförsvarschef, som ej är statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet.

Arvudet till icke statsavlönade civilförsvarschefer anser riksdagen skola utgå jämlikt någon av de arvodesgrupper, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skola gälla för civilförsvarschefer, som icke äro befattningshavare vid polis- eller brandväsendet. Arvudet bör alltså icke såsom civilförsvarsutredningen föreslagit bestämmas halvårsvis i efterhand. De angivna arvodesbeloppen böra i enlighet med civilförsvarsutredningens förslag utgå med 50 procent förhöjning under tid då förordnande om civilförsvarsberedskap gäller.

För sådan ställföreträdare för civilförsvarschef, som förordnats att självständigt fullgöra vissa på civilförsvarschef eljest ankommande uppgifter, bör, om han ej är statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet arvode utgå i enlighet med vad i Kungl. Maj:ts förslag förordats skola gälla för sådan ställföreträdare, som ej är befattningshavare vid polis- eller brandväsendet.

Vad beträffar sådan ställföreträdare, som är statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet, bör Kungl. Maj:t efter utredning angående behovet kunna tillerkänna denne särskilt arvode. Detta arvode bör, om ej särskilda skäl föranleda annat, utgå med högst hälften av det arvode, som tillkommer civilförsvarschefen inom området eller skulle ha tillkommit den sistnämnde, om han ej varit statsavlönad befattningshavare vid polisväsendet.

Mot Kungl. Maj:ts förslag om minskning av civilförsvarschefens arvode, när arvode utgår till ställföreträdare, har riksdagen intet att erinra.

I propositionen har föreslagits att Kungl. Maj:t skall i varje särskilt fall bestämma arvodets storlek till civilförsvarschefer och ställföreträdare i rikets tre största städer, när fråga ej är om befattningshavare vid polis- eller brandväsendet. Riksdagen biträder detta förslag med den modifikationen att denna Kungl. Maj:ts bestämmanderätt även skall avse ersättningen till civilförsvarschefer och ställföreträdare, som tillhöra nyssnämnda kategori befattningshavare, såvitt angår statsavlönade sådana befattningshavare dock endast under tid då civilförsvarsberedskap är anbefalld.

Såväl civilförsvarschef som ställföreträdare böra komma i åtnjutande av ersättning för mistad arbetsinkomst och detta även om de äro befattningsha-

vare vid polis- eller brandväsendet. Ersättningen bör bestämmas enligt de grunder, som föreslagits i propositionen med det tillägget att, såsom civilförsvarsutredningen föreslagit, ersättningen i intet fall må utgå med högre belopp än efter 12 000 kronor för år.

Kostnaderna för arvoden, ersättningar för mistad inkomst och reseersättningar åt civilförsvarsheferna och ställföreträdarna uppskattar riksdagen till 250 000 kronor, vilket innebär en höjning i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 150 000 kronor. Riksdagen har till utgångspunkt vid denna uppskattning i huvudsak använt den av civilförsvarsutredningen verkställda beräkningen, därvid viss reduktion gjorts dels med hänsyn till att arvode till äventyrs icke kommer att utgå eller kommer att utgå med allenast ett jämkat belopp till vissa civilförsvarshefer, som äro statsavlönade befattningshavare vid polisväsendet, dels ock att riksdagen i detta sammanhang räknar med att civilförsvarsheferna och deras ställföreträdare komma att genomsnittligt vara tillsatta under allenast tre fjärdedelar av budgetåret 1944/45.

Riksdagen förutsätter att föreskrifterna i kungörelsen den 28 juni 1941 (nr 556) med bestämmelser om arvode m. m. åt vissa luftskyddshefer och ställföreträdande luftskyddshefer — vilken kungörelse upphört att gälla den 30 juni 1944 — göras tillämpliga jämväl under budgetåret 1944/45 intill dess ny organisation av det lokala civila försvaret må varda genomförd. De kostnader som kunna föränledas härav beräknar riksdagen till omkring en fjärdedel av nettoutgifterna för ifrågavarande ändamål under budgetåret 1942/43 eller till 20 000 kronor. Dessa kostnader förutsätter riksdagen skola bestridas från det i propositionen föreslagna nya anslaget till Civilförsvaret: Arvoden till vissa civilförsvarshefer m. m., ur vilken anslagsbeteckning dock ordet vissa bör utgå. Anslaget bör uppföras såsom ett delanslag under förenämnda förslagsanslag till Civilförsvaret. Sammanlagt skulle alltså för arvoden och andra ersättningar åt civilförsvarshefer och ställföreträdare samt luftskyddshefer och ställföreträdande luftskyddshefer utgå 270 000 kronor under budgetåret 1944/45.

Från ifrågavarande anslag skola vidare enligt Kungl. Maj:ts förslag gäldas de till sammanlagt 150 000 kronor beräknade kostnaderna under budgetåret 1944/45 för dels ersättningar åt inkvarteringshefer, biträdande inkvarteringshefer och sambandsmän i militärbefäls- eller kårstaber, dels ock administrationen av sådana åtgärder inom civilförsvaret, som avse inkvartering och därmed sammanhängande sociala uppgifter. Den omständigheten att ifrågavarande administrationskostnader komma att avse en kortare tidsperiod än som avsetts i Kungl. Maj:ts förslag föranleder riksdagen att sänka nyssnämnda belopp å 150 000 kronor till 125 000 kronor.

I enlighet med vad sålunda anförts uppföres ifrågavarande delanslag till Civilförsvaret: Arvoden till civilförsvarshefer m. m. med (270 000 + 125 000) 395 000 kronor.

I fråga om grunderna för avlöning till annan personal inom allmänna civilförsvaret än civilförsvarshefer och ställföreträdare får riksdagen hänvisa till riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 269 med för-

slag till avlöningsreglemente för personal i det allmänna civilförsvaret. Med riksdagens ställningstagande i angivna fråga uppkommer en kostnadsökning i förhållande till vad Kungl. Maj:ts förslag skulle komma att föranleda, vilken torde kunna uppskattas till omkring 125 000 kronor för år, så länge nuvarande beredskapsläge består i huvudsak oförändrat.

Utöver vad riksdagen sålunda anfört föranleder vad föredragande statsrådet andragit i propositionen om civilförsvarets organisation i civilförvarsområdena icke något uttalande från riksdagens sida.

Civilförsvarets utbildnings- och försöksverksamhet m. m.

På grund av innehållet i 45 § i det av riksdagen antagna förslaget till civilförvarslag åligger det kommun att i enlighet med gällande organisationsplan ekonomiskt och materiellt svara för utbildningen inom det allmänna civilförsvaret samt att, med visst undantag, sörja för att personalen inom det särskilda civilförsvaret i erforderlig omfattning utbildas och övas. Sistnämnda utbildning har hittills i regel handhåfts av riksluftskyddsförbundet och föreningen svenska röda korset, vilka för sin verksamhet erhållit statsbidrag. I propositionen förutsattes, att kommunerna komma att anlita de frivilliga förvarsorganisationerna, vilka genom avtal skulle tillförbindas att ombesörja åtminstone viss del av den lokala utbildningen. För sina kostnader på grund av dylika avtal skola kommunerna enligt Kungl. Maj:ts förslag i princip erhålla ersättning av statsmedel med två tredjedelar. Som följd härav avses statsbidrag icke längre böra direkt ställas till de frivilliga organisationernas förfo- gande för deras befattningsmed den lokala utbildningen.

I enlighet härmed har i propositionen föreslagits att det statsanslag, som äskats av svenska röda korset för budgetåret 1944/45 och som är avsett för lokal utbildning av luftskyddssamariter, icke längre skall utgå direkt till röda korset. Vad beträffar frågan om anslag till riksluftskyddsförbundets länsförbund har föredragande statsrådet med utgångspunkt från dispositionen av de medel, som ställts till förfogande för Stockholms länsförbund under nästföregående år, förordadt att tio procent, d. v. s. 30 000 kronor, av det till länsförbundens verksamhet äskade statsanslaget anslås till den verksamhet, som bedrivs centralt inom varje län av de till riksluftskyddsförbundet anslutna länsförbunden.

I en till utskottet inkommen promemoria från ordföranden i riksluftskyddsförbundets arbetsutskott — vari bland annat framhålls att nyssnämnda procentsiffra bör vara 20 i stället för 10 — har hemställts, att statsbidraget till länsförbundens centralt bedrivna verksamhet måtte utgå med minst 87 500 kronor motsvarande ett genomsnittsanslag av 3 500 kronor till varje länsförbund.

Riksdagen anser sig icke böra frånga Kungl. Maj:ts förslag i förevarande hänseende. Därest emellertid Kungl. Maj:t efter framställning skulle finna att ytterligare statsbidrag bör utgå till den centralt inom varje län bedrivna

verksamheten, vilken står under ledning av vederbörande länsförbund, bör binda ej möta för Kungl. Maj:t att från ett under förenämnda anslag till Civilförsvaret uppfört delanslag till Civilförsvaret: Utbildnings- och försöksverksamhet disponera erforderliga belopp.

Vid angivna förhållande biträder riksdagen, som i likhet med föredragande statsrådet anser att riksluftskyddsförbundets centrala verksamhet under budgetåret 1944/45 bör understödjas med 50 000 kronor, Kungl. Maj:ts förslag om att förbundet nu beviljas ett anslag av (30 000 + 50 000) 80 000 kronor. Även detta anslag bör uppföras som ett delanslag under nyssberörda anslag till Civilförsvaret.

Föredragande statsrådet har uttalat att utöver den utbildning, som avses skola äga rum i skolorna, bör å tätorter en grundläggande civilförsvarsutbildning meddelas så stor del av den vuxna icke värnpliktiga befolkningen som möjligt. Beträffande riksdagens åsikt i denna fråga tillåter sig riksdagen att hänvisa till andra särskilda utskottets uttalande i anslutning till 12 § förslaget till civilförsvarslag i utskottets utlåtande nr 5.

Vad föredragande statsrådet i övrigt anfört och föreslagit beträffande civilförsvarets utbildnings- och försöksverksamhet föranleder intet annat uttalande från riksdagens sida än att riksdagen vill understryka att utbildningsverksamheten skall stå under tillsyn av civilförsvarsmyndigheterna.

Materiel och anordningar för civilförsvaret.

Tidigare har nämnts att riksdagen beslutat att för budgetåret 1944/45 till Civilförsvaret anvisa ett förslagsanslag av 11 800 000 kronor att av Kungl. Maj:t disponeras i enlighet med den specificerade uppdelning å anslagsrubriker riksdagen kunde komma att fastställa i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 270. Dessa anslagsrubriker kunna avse maximerade delanslag och förslagsvis uppförda delanslag men av budgettekniska skäl däremot icke delanslag av reservationsanslags karaktär. Vid sådant förhållande finner sig riksdagen böra förorda att de tre anslag till Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m., Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. och Arkivfotografering av vissa handlingar, vilka anslag i nyssnämnda proposition föreslagits skola uppföras såsom reservationsanslag, i stället givas karaktären av maximerade delanslag. Härav följer att förefintliga behållningar å åtminstone vissa av de under femte huvudtiteln till det civila luftskyddet anvisade reservationsanslag, som funnos vid utgången av budgetåret 1943/44, väl kunna av Kungl. Maj:t disponeras men icke, såsom i propositionen föreslagits, kunna överföras till förenämnda delanslag till Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m. och Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m.

Med hänsyn till att den föreslagna civilförsvarslagen icke, såsom i Kungl. Maj:ts förslag förutsatts, kunnat träda i kraft redan den 1 juli 1944 torde det vara erforderligt att under nyssnämnda förslagsanslag till Civilförsvaret upp-

taga ett förslagsvis beräknat delanslag till Civilt luftskydd: Övertagande av egendom i annan ordning än genom rekvisition. Riksdagen finner detta delanslag böra begränsas till 50 000 kronor. För sådan egendom, som före civilförsvarslagens ikraftträdande toges i anspråk med förfoganderätt enligt luftskyddsförfogandelagen, torde kostnaderna liksom hittills böra bestridas av medel, som anvisas å förskottsstat. Vad sålunda föreslagits bör enligt riksdagens mening icke föranleda någon reduktion av det i propositionen föreslagna förslagsanslaget till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för materiel m. m. Riksdagen vill i detta sammanhang erinra om att från sistnämnda anslag skola bestridas jämväl statsbidrag till kommunernas kostnader för anskaffande av materiel för blockorganisationen, vilken organisation avses skola ingå i det allmänna civilförsvaret.

Riksdagen finner heller icke erforderligt att verkställa någon reduktion i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag av något annat under förevarande avsnitt behandlat anslag.

Vad i propositionen i övrigt anförts beträffande materiel och anordningar för civilförsvaret samt arkivfotografering av vissa handlingar föranleder icke erinran från riksdagens sida.

Under åberopande av vad riksdagen sålunda i skilda hänseenden anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen,

i anledning av Kungl. Maj:ts förslag ävensom motionerna I: 328, I: 339, I: 334 och II: 531

I) godkänt

dels följande personalförteckning för civilförsvarsstyrelsen:

Personalförteckning.

Tjänstemän å ordinarie stat.

	Lönegrad
1 generaldirektör	C 12
2 civilförsvarsinspektörer	A 26

Tjänsteman å övergångsstat.

1 överdirektör	C 8
dels ock följande avlöningsstat för civilförsvarsstyrelsen, att tillämpas tills vidare från och med den dag Kungl. Maj:t bestämmer:	

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 57 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 453 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	» 200 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 30 000

Summa kronor 740 000;

II) bemyndigat Kungl. Maj:t att från och med den dag Kungl. Maj:t bestämmer

dels å personalförteckningen för överståthållarämbetet uppföra 1 civilförsvarsdirektör i lönegraden Eo 28,

dels å personalförteckningen för länsstyrelserna uppföra 24 civilförsvarsdirektörer i lönegraden Eo 28,

dels ock å personalförteckningen för försvarsstaben under rubrikerna Tjänstemän å ordinarie stat, Militär personal uppföra, utöver vad enligt riksdagens skrivelse nr 321 beslutats,

- a) 1 major, militärassistent, i lönegraden Oa 4 samt
- b) 6 kaptener, militärassistenter, i lönegraden Oa 3;

III) medgivit

att den i avlöningsstaten för överståthållarämbetet upptagna anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, må under budgetåret 1944/45 användas för avlönande av hemortsförsvarsassistent och sådan i försvarsstabens personalförteckning icke uppförd militärassistent, som må varda förordnad hos ämbetet,

att den i avlöningsstaten för länsstyrelserna under anslagsposten till arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, upptagna delposten till ersättning till försvarsassistenter må under budgetåret 1944/45 användas för avlönande av hemortsförsvarsassistenter och sådana i försvarsstabens personalförteckning icke uppförda militärassistenter, som må varda förordnade hos länsstyrelserna,

att den i avlöningsstaten för överståthållarämbetet upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 10 500 kronor,

samt att den i avlöningsstaten för länsstyrelserna upptagna anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal må för budgetåret 1944/45 överskridas med högst 234 000 kronor,

IV) fastställt att det under femte huvudtiteln för budgetåret 1944/45 till Civilförsvaret anvisade förslagsanslaget av 11 800 000 kronor må av Kungl. Maj:t uppdelas på följande delanslag:

- a) till Luftskyddsinspektionen: Avlöningar förslagsvis 100 kronor;
- b) till Luftskyddsinspektionen: Omkostnader förslagsvis 100 kronor;
- c) till Statens utrymningskommission: Avlöningar förslagsvis 100 kronor;
- d) till Statens utrymningskommission: Omkostnader förslagsvis 100 kronor;
- e) till Civilförsvarsstyrelsen: Avlöningar förslagsvis 740 000 kronor;
- f) till Civilförsvarsstyrelsen: Omkostnader förslagsvis 200 000 kronor;
- g) till Civilförsvaret: Arvoden till civilförsvarsschefer m. m. förslagsvis 395 000 kronor;
- h) till Civilförsvaret: Utbildnings- och försöksverksamhet förslagsvis 480 000 kronor;
- i) till Civilförsvaret: Bidrag till riksluftskyddsförbundet högst 80 000 kronor;

j) till Civilförsvaret: Engångsanskaffning av materiel m. m. högst 1 305 700 kronor;

k) till Civilförsvaret: Anskaffning av viss förbrukningsmateriel m. m. förslagsvis 280 000 kronor;

l) till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för anordnande av allmänna skyddsrum m. m. högst 7 112 000 kronor;

m) till Civilförsvaret: Bidrag till kommuner för materiel m. m. förslagsvis 660 000 kronor;

n) till Civilförsvaret: Gottgörelse till fastighetsägare m. fl. för anordningar och materiel m. m. förslagsvis 200 000 kronor;

o) till Civilt luftskydd: Övertagande av egendom i annan ordning än genom rekvisition, förslagsvis 50 000 kronor;

p) Arkivfotografering av vissa handlingar högst 47 000 kronor.

Stockholm den 12 juli 1944.

Med undersåtlig vördnad.
